

درآمدی بر ادبیات

کتاب آموزشی

برای دانشجویان ایرانی زبان و ادبیات روسی

تألیف

دکتر جان‌اله کریمی مطهر

استاد دانشگاه تهران

انتشارات دانشگاه تهران

شماره ۳۳۶۳

شماره مسلسل ۷۵۵۴

سرشناسه:	کریمی، مطهر، جان‌اله، ۱۳۴۳ -
عنوان و نام پدیدآور:	ВВЕДЕНИЕ в ЛИТЕРАТУРОВЕДЕНИЕ : УЧЕБНОЕ ПОСОБИЕ для иранских студентов / Дж. Карими-Мотакхар
مشخصات نشر:	تهران : دانشگاه تهران، مؤسسه انتشارات، ۱۳۹۱ = ۲۰۱۳ م.
مشخصات ظاهری:	۳۵۸ ص.
فروست:	انتشارات دانشگاه تهران، شماره ۳۳۶۳.
شابک:	978-964-03-6468-0
وضعیت فهرست‌نویسی:	فیا.
یادداشت:	ص. ج. به فارسی: درآمدی بر ادبیات؛ کتاب آموزشی برای دانشجویان ایرانی زبان و ادبیات روسی.
یادداشت:	کتابنامه.
عنوان دیگر:	کتاب آموزشی برای دانشجویان ایرانی زبان و ادبیات روسی.
موضوع:	ادبیات روسی.
شناسه افزوده:	دانشگاه تهران، مؤسسه انتشارات
رده‌بندی کنگره:	۱۳۹۱ د ۴ ک / PG ۲۹۴۵
رده‌بندی دی‌بی‌سی:	۸۹۱/۷
شماره کتابشناسی ملی:	۳۰۸۰۱۴۶

ISBN:978-964-03-6468-0

9 789640 364680

عنوان: درآمدی بر ادبیات؛ کتاب آموزشی برای دانشجویان ایرانی زبان و ادبیات روسی

تألیف: دکتر جان‌اله کریمی مطهر

نوبت چاپ: اول

تاریخ انتشار: ۱۳۹۱

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

ناشر: مؤسسه انتشارات دانشگاه تهران

چاپ و صحافی: مؤسسه انتشارات دانشگاه تهران

«مسئولیت صحت مطالب کتاب با مؤلف است»

«کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است»

بها: ۱۳۰۰۰۰ ریال

خیابان کارگر شمالی - خیابان شهید فرش مقدم - مؤسسه انتشارات دانشگاه تهران

پست الکترونیک: press@ut.ac.ir - سایت: <http://press.ut.ac.ir>

بخش و فروش: تلفکس ۸۸۰۱۲۰۷۸

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پیشگفتار

توجه شما را به کتاب آموزشی *درآمدی بر ادبیات* جلب می‌کنیم. این کتاب چرا و برای چه کسانی تألیف شده است؟

ضرورت تألیف کتاب

این کتاب با دیگر کتاب‌های مشابه تفاوت‌هایی دارد. برای نخستین بار، همه مواردی که در زمینه تئوری ادبیات برای دانشجویان زبان و ادبیات روسی دانشگاه‌های ایران ضروری است، در یک کتاب آموزشی آورده شده است و نیز برای اولین بار، اطلاعات گسترده‌ای در مورد قدیمی‌ترین و جدیدترین انواع ادبی و نیز بزرگ‌ترین مکتب‌ها و جریان‌های ادبی و همچنین وزن‌های اصلی شعر در زبان روسی ارائه شده است.

ساختار کتاب

کتاب حاضر از فهرست مطالب، پیشگفتارهای فارسی و روسی، چهار فصل و کتابنامه تشکیل شده است. باید یادآور شد، علاوه بر دشواری زبان روسی، دانشجویان به‌طور معمول با موضوع‌های علمی و ادبی مورد بحث نیز به حد کافی آشنایی ندارند و این خود مشکلات کلاس‌های درس ادبیات را افزایش می‌دهد. به همین دلیل در راستای کاهش این نقص، در ابتدای هر مبحث خلاصه‌ای از مطالب مورد بحث، به زبان ساده فارسی آورده شده است تا درک و فهم مطالب روسی آسان‌تر شود. گفتنی است که تلاش شده است توضیحات کوتاه فارسی در ابتدای هر مبحث، به مطالب روسی آن نزدیک باشد، ولی ترجمه دقیق آن مبحث نیست.

فصل اول شامل مطالبی در مورد انواع ادبی در زبان روسی است. در این فصل قالب‌ها و انواع مختلف ادبیات حماسی، غنایی، حماسی- غنایی و نمایشی مانند داستان، رمان، قصه، قصیده، افسانه، چهار پاره، کمدی، تراژدی و... به همراه نمونه‌هایی از آثار برجسته هر یک از ژانرهای یادشده، مورد بررسی قرار گرفته‌اند. ضمن معرفی منتقدان بزرگ و تأثیرگذار ادبیات روسیه، به نقش آنان در رشد و توسعه ادبیات روسیه و نیز در کشف استعدادهای درخشان ادبیات روسیه پرداخته شد.

در فصل دوم، مکتب‌ها و جریان‌های بزرگ ادبی روسیه در سده‌های گوناگون مانند کلاسیسیسم، سانتی‌مانتالیسم، رمانتیسم، رئالیسم و آموزه طبیعت‌گرایی به همراه نمونه‌هایی از آثار برجسته هریک از این مکتب‌ها بررسی شده‌اند. بنیانگذاران و نمایندگان بزرگ هریک از مکتب‌ها و جریان‌های ادبی فوق‌معرفی و جایگاه و اهمیت آنها در ادبیات روسیه مورد ارزیابی قرار گرفت. علاوه بر این، مکتب‌ها و جریان‌های ادبی مهم ادبیات روسیه در اوایل سده بیستم (سمبولیسم، فوتوریسم و آکمه‌ایسم) که در این دوره بسیار با اهمیت بودند، بررسی شده است. نمایندگان و آثار برجسته این مکتب‌های ادبی معرفی و مورد بررسی قرار گرفت.

در فصل سوم، وزن‌های عروضی مهم و اصلی شعر در زبان روسی و انواع قافیه، همراه با نمونه‌هایی تجزیه و تحلیل شده است. همچنین به چگونگی شکل‌گیری و تغییرات وزن‌های شعر روسی در طول تاریخ پرداخته شده است و به تأثیر و اهمیت نویسندگان و شاعرانی که در تنظیم و تدوین قوانین و وزن‌های عروضی شعر روسیه نقش داشته‌اند اشاره گردید. در فصل چهارم، فرهنگ کوچک تحلیلی اصطلاحات دشوار ادبی در حد نیاز دانشجویان ایرانی آورده شده است.

به منظور درک بهتر مطالب، برای همه نمونه‌های آثار ادبی، فرهنگ لغات تفسیری مخصوص هر اثر در پایان آن تدوین شده است. در همین راستا، با توجه به اهمیت تکیه (ضربه) در زبان روسی و برای رفع مشکلاتی که زبان‌آموزان روسی در این زمینه دارند، تکیه لغوی همه لغات کتاب اعمال شده است.

مخاطبان کتاب

اگر چه هر فصل این کتاب، به‌طور بالقوه می‌تواند کتاب مستقلی باشد، اما هدف مؤلف، فقط ارائه اطلاعاتی در حد ضرورت برای دانشجویان زبان و ادبیات روسی دانشگاه‌های ایران بوده است. کتاب آموزشی حاضر می‌تواند نیازهای دانشجویان دانشگاه‌های ایران را در آموزش انواع ادبی، مکتب‌ها و جریان‌های ادبی و... در ادبیات روسی برطرف کند. لازم به یادآوری است که قسمت‌هایی از کتاب حاضر پیش از این با عنوان *تئوری ادبیات* در سال ۱۳۸۶ به چاپ رسید.